

Sygn. akt IV KK 666/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Włodzimierz Wróbel

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **K. P.**

skazanego za czyn z art. 178a § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 stycznia 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji na korzyść wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 23 października 2014 r., sygn. akt II K [...],

1. uchyla wyrok Sądu Rejonowego w W. w zaskarżonej części, tj. co do rozstrzygnięć zawartych w punktach 1, 2 i 3 tego wyroku, i w tym zakresie postępowanie karne wobec K. P. umarza.

2 obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania karnego w sprawie o czyn zabroniony objęty zarzutem kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 października 2014 r., sygn. akt II K [...], K. P. został uznany za winnego tego, że „w dniu 13 lutego 2013 r. w K.,

woj. [...], znajdując się w stanie po użyciu środka odurzającego w postaci marihuany w nieustalonej ilości kierował po drodze publicznej pojazdem mechanicznym w postaci samochodu osobowego marki C. nr rej. [...],” tj. czynu z art. 178a § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1), orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres roku (pkt 2) oraz świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5000 zł (pkt 3). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcia co do pozostałych przypisanych K. P. czynów kwalifikowanych z art. 278 § 1 k.k., art. 119 § 1 k.w. oraz art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Kara pozbawienia wolności orzeczona za czyn z art. 178a § 1 k.k. została następnie objęta karą łączną w wymiarze roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 10), której wykonanie zawieszono na okres próby wynoszący 4 lata (pkt 11).

Powyższy wyrok zapadł w trybie art. 387 k.p.k., nie został zaskarżony i uprawomocnił się.

Od powyższego wyroku kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył go w całości, na korzyść skazanego, i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść skarżonego wyroku naruszenie prawa materialnego, tj. art. 178a § 1 k.k., polegające na skazaniu K. P. (P.) na podstawie powołanej regulacji ustawy karnej, mimo że znamię czynu przypisanego skazanemu w kwestionowanym wyroku, w postaci „znajdowania się w stanie po użyciu środka odurzającego”, nie wyczerpuje znamion przestępstwa stypizowanego w art. 178a § 1 k.k.”. W oparciu o powyższy zarzut kasacyjny wniósł o:

„1. uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w W. w punkcie 1 sentencji i umorzenie w tej części postępowania w stosunku do K. P. w powodu ustania karalności wykroczenia z art. 87 § 1 k.w.;

2. uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w W. w zakresie rozstrzygnięć następczych, tj. znajdujących się w punktach 2 i 3 sentencji;

3. uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w W. w zakresie rozstrzygnięcia o karze łącznej pozbawienia wolności orzeczonej wskazanym wyrokiem i w tak określonym zakresie przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa, opisanego w zarzucie kasacyjnym, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść wyroku.

Rzeczywiście K. P. przypisano czyn kwalifikowany z art. 178a § 1 k.k., opisany w sposób, który nie realizuje znamion tego typu czynu zabronionego. Od samego początku postępowania, tj. od wszczęcia dochodzenia (k. 23), przez postanowienie o przedstawieniu zarzutów (k. 41), akt oskarżenia (k. 322), aż do wyroku zaskarżonego kasacją w tej sprawie (k. 402) opis czynu kwalifikowanego z art. 178a § 1 k.k. zawierał znamię „znajdowania się w stanie po użyciu środka odurzającego”. Tak opisany stan związany z zażyciem środka odurzającego nie mieści się w ramach znamion typu czynu zabronionego z art. 178a § 1 k.k., którym jest wyłącznie stan znajdowania się „pod wpływem” środka odurzającego. Jednocześnie prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym w stanie „po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka” realizuje znamiona wykroczenia z art. 87 § 1 k.w.

Rozróżnienie stanu „po użyciu” i „pod wpływem” środka odurzającego stanowi jednocześnie rozgraniczenie pomiędzy odpowiedzialnością karną a wykroczeniową. Pomędzy znamionami przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. a wykroczenia z art. 87 § 1 k.w. różnica sprowadza się do stopnia intoksykacji alkoholem lub środkiem odurzającym. Jednocześnie trafnie zauważył Sąd Najwyższy, że stan po użyciu środka podobnie działającego do alkoholu jest równoznaczny jedynie ze znajdowaniem się tego środka w organizmie. Natomiast jego użycie nie oznacza jeszcze realnego wpływu zażytego środka na zdolności psychomotoryczne kierowcy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2011 r., V KK 398/10).

Nie ma więc możliwości, aby czyn opisany jako prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym w stanie „po użyciu” środka odurzającego kwalifikować jako przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. Uwzględniając taki opis czynu zabronionego przypisanego K. P., powinien on odpowiadać za wykroczenie z art.

87 § 1 k.w., co jednak nie jest już możliwe, z uwagi na przedawnienie karalności tego wykroczenia (art. 45 § 1 k.w.).

Uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie kary za czyn z punktu 1 sentencji wyroku, wchodzącej w skład kary łącznej, oznacza równocześnie rozwiązanie węzła kary łącznej (pkt 10 zaskarżonego wyroku), co wynika z art. 568a § 2 k.p.k. w zw. z art. 575 § 2 k.p.k. Jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, kara łączna zostaje rozwiązana wraz z uchyleniem orzeczeń co do jednej z kar jednostkowych, w związku z czym zbędne jest uchylenie wyroku w części dotyczącej tej kary. W przypadku uchylenia jednej z kar jednostkowych, rozstrzygnięcie o karze łącznej traci moc *ex lege*, a zatem sąd kasacyjny nie musi zawierać w wydanym wyroku rozstrzygnięcia o uchyleniu orzeczenia o karze łącznej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V KK 617/19, OSNK 2020, z. 6, poz. 20; zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt II KK 127/17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2011 r., sygn. akt III KO 78/11).

Jednocześnie rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie nie niweczy zastosowania w stosunku do kar pozostałych w mocy instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary (pkt 11 zaskarżonego wyroku). Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w sprawie IV KK 54/14: „W sytuacji zaś, gdy orzeczenie sądu pierwszej instancji co do rozstrzygnięcia obejmującego jedną z kar jednostkowych pozbawienia wolności zostanie uchylone, a w takiej sytuacji ulega rozwiązaniu również kara łączna, to oczywistym jest, że w obrocie pozostaje wówczas kara jednostkowa pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.” Analogiczna sytuacja ma miejsce w sprawie niniejszej. Wobec tego zawarte w punkcie 11 rozstrzygnięcie odnosi się do pozostałych orzeczonych tym wyrokiem kar jednostkowych objętych węzłem kary łącznej.

Rozstrzygnięcie o kosztach uzasadnia art. 632 pkt 2 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.